

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.6, maj 2015

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Henrik Yde

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

Indledning til

“Hr. Tilskuer!”

ved Stine Holst Petersen

Indhold

- 1 Tilskueren
- 2 Følg brevet
- 3 At se eller ikke at se
- 4 Tilskuerens svar
- 5 Anvendt litteratur

1 Tilskueren

Den 13. januar 1815 udkom første nummer af *Tilskueren*, der var Knud Lyne Rahbeks ugeskrift henvendt til den brede offentlighed. *Tilskueren* var på indholdssiden en genoptagelse af Rahbeks tidligere ugeskrift *Den danske Tilskuer*, og da han selv stod for hovedparten af indholdet og redaktionen, er han at regne for indlæggets titulerede “Hr. Tilskuer”. Bladet fik ved sin begyndelse anonymitetstilladelse (Sølling og Thomsen 1988, s. 126), hvilket betød, at Grundtvig kunne signere sit indlæg “Skalle Blinkøie” – bl.a. en betegnelse for en fiffig fyr.

2 Følg brevet

Indlægget til *Tilskueren* var ledsaget af et brev til Rahbek, dateret 13. marts 1815, hvori Grundtvig gav sig til kende, men bad Rahbek lade bidraget optræde pseudonymt: “ikke fordi jeg er saa ubarmhjærtig en Fader, at jeg vilde lade den arme Unge gaae for Lud og koldt Vand, men det er som at have to Tunger i een Mund, at give sig to Navne i eet Aandedræt” (Wroblewski 1890, s. 187). Af brevet fremgår det også, at Grundtvig havde til hensigt at lade indlægget følge op af flere, såfremt det

første blev vel modtaget (Wroblewski 1890, s. 188). Der blev dog aldrig indleveret flere indlæg fra “Skalle Blinkøie”.

3 At se eller ikke at se

Grundtvig indleder sin henvendelse til *Tilskueren* med udsagnet “At see, og ikke at see, det er Spørgsmaalet” og åbner dermed også indlægget med et ordspil på *Tilskuerens* navn, ligesom han spiller på et af dramahistoriens mest berømte replikker. Tonen er slået an i et indlæg, der hånligt spidder tidens ånd som hul og tom. Tiden ser kun det, den vil se, og har for vane at tie, når den så endelig alligevel åbner øjnene for virkeligheden. Så den ironiske opfordring bliver at se med tidens briller og tie eller tale med tidens tunge. Bedst vil det dog være, om *Tilskueren* lod sit navn skifte ud med “den Blinde” og slog gækken løs med Skalle Blinkøie (s. 199).

Ordspil og ordsprog har en fremtrædende plads i indlægget, og særligt leges der med ordspil på synet eller mangel på samme. Den legende og lette, slentrende og småsludrende stil, hvor ideer og udsagn om samtiden flere steder fremstilles i drilske vendinger, bevirker, at teksten ind imellem forekommer uklar (se Lundgreen-Nielsen 1980, s. 636). Budskabet om tidens dårskab er dog ikke til at tage fejl af, ej heller afskedsopfordringen til blot at se til, når tiden og dens varme luft går pokker i vold (s. 200).

4 Tilskuerens svar

I det følgende nummer af bladet, den 31. marts 1815, bragte *Tilskueren* et svar på Skalle Blinkøies anmodning om at lade sig kalde “den Blinde”. I svaret, holdt i samme småsludrende stil som Blinkøies henvendelse, lader *Tilskueren* forstå, at navnet står fast. Det bør for øvrigt ikke være et problem, da tidens tilskuere – og hermed menes tilskuere som de findes ved teateret – tilsyneladende “kan see og ikke see efter Behag, hvad han vil, og som han vil” (Rahbek 1815, s. 207). Svaret afsluttes med et løfte om i et følgende brev at vise, at tidens tilskuer ligeledes kan tale og tie, som det passer ham (Rahbek 1815, s. 207). Et sådant brev blev dog aldrig bragt.

5 Anvendt litteratur

- Wroblewski, Otto “Af en Autografsamlers Mappe” i *Litteratur og Kritik* bind 4 (1890), udg. C. Riis-Knudsen. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*. København.
- Rahbek, Knud Lyne (1815) “Kiære Hr. Skalle Blinkøie!” i *Tilskueren. Et Ugeskrift*, nr. 26, 31. marts, s. 200-207. København.
- Søllinge, Jette & Niels Thomsen (u.å.: 1988) *De danske aviser 1634-1989* 1-3, bind 1. Odense.